

масовне свести у погледу једног тако принципијелног питања као што је укидање смртне казне. Захваљујући одлуци коју смо донели 1999. године, у Русији смртна казна годинама није била изречена, а затим је и одлуком из 2009. укинута. А то се одвијало у ситуацији обележеној не само изричито израженим неслагањем јавности са тим приступом, већ и чињеницом да Русија није ратификовала Протокол број 6 уз Европску конвенцију. Морам вам рећи да Уставном суду Русије није било лако да донесе ову одлуку.

С тим у вези, желео бих да напоменем да је стварање савремених правних система у оним земљама Европе са којима нам се нуди да се изједначимо трајало вековима, уз постепено акумулирање правних новина у њима и одговарање на друштвене промене, уз препознавање и прихватање норми правног система од стране друштвених маса. То је процес у оквиру којег су се неформалне моралне идеје о правичности постепено стапале са формалним императивима законских норми. А у Русији су, као и у многим другим новим демократским земљама, повремени покушаји да се тај процес покрене и до краја спроведе тек отпочели (ако узмемо у обзир историјске аршине).

Стога су судије уставних судова ових земаља често приморане да разматрају следеће питање: у којој је мери допуштено а у којој није необразиво следити либералну журбу „старе Европе“, сматрајући њена правна искуства за универзалне правне стандарде. Ако се овај проблем пренесе на теоретски план, он отвара читав низ питања, укључујући и следећа:

- који су оптимални облици узимања у обзир страних искустава (непосредним преузимањем или дијалогским тумачењем); – које су разлике између правне норме, као резултата усаглашених ставова свих заинтересованих страна постигнутих на основу формалне равноправности, и правног стандарда, као врсте безусловног модела који беспоговорно треба опонашати, а који је стран новим демократским земљама;
- каква је корелација између појмова заједничких европских стандарда у области људских права и одговарајућих стандарда Савета Европе; – како се може ојачати начело супсидијарности у раду Европског суда и граница функције нормативне контроле коју он спроводи итд.;
- како се могу решавати противречности између одлука Европског суда и одредаба националних устава.

2. Корелација националног и наднационалног судства у контексту уставног идентитета Један од основних изазова савременог уставног судства односи се на неопходност истовременог решавања два задатка које је некада тешко комбиновати: усаглашавања сопствене праксе са приступима разрађеним у наднационалној сфери, са једне стране, и заштите сопственог уставног идентитета, са друге. Сви европски правни системи данас се суочавају са проблемом методологије међусобних односа